

FILMORDBOG

© Claus Bjerre 2012

1st A.D. First assistant director, brugt i DK som en kombination af INSTRUKTØRASSISTENT og INDSPILNINGSLEDER.

AERIAL SHOT Billedkomposition fra en kran, flyvemaskine eller helikopter. Ikke nødvendigvis et billede der bevæger sig. Se KRANBILLEDE.

AKSE Se HANDLINGSAKSE

AKT En afsluttet del af en større helhed. En film inddeles sædvanligvis i tre akter. 1. akt udgør filmens begyndelse (1/4), 2. akt udgør filmens midte (2/4), 3. akt udgør filmens slutning (1/4).

AKTSKIFTE Overgangen fra et akt til et andet. Op til aktskiftet er der sædvanligvis et PLOTPUNKT.

AKUSTIK Som har med lyd at gøre. Studiet af lyd, læren om lydbølger.

AMBIENCE Synonym med ATMOSFÆRE; betyder egentlig "omgivende støj". I film- og tv-lyd produktion bruges ordet mere specifikt til at betegne baggrundslidene i en scene, hvad enten de kommer fra 100% optagelsen eller er tilføjet som separat lyd. Se HUNDREDPROCENT, FINAL MIX.

ANALOG LYD Lydsignal hvis bølgeform er en (1:1) kontinuert kopi af den oprindelige bølgeform, dvs er tilsvarende (analog med). Lydregistreringen kan være fx MAGNETISK eller OPTISK. Se DIGITAL.

ANIMATIONSINSTRUKTØR Den kunstnerisk ansvarlige på en animationsfilm; instruerer ANIMATOR og SKUESPILLER. Arbejder blandt andet med MANUSKRIPTFORFATTER, PRODUKTIONDESIGNER, PROGRAMMØR, FOTOGRAF og TONEMESTER. En særlig kategori af animationsinstruktører skaber egenhændigt deres filmværk og sammenlignes således med billedkunstnere og forfattere.

ANIMATIONS DESIGN Grafisk fremstilling af den animerbare karakter set fra alle sider.

ANIMATIONS LAYOUT Nøjagtig fremstilling af scenens baggrund og karakterens placering til brug for baggrundsmalere og animatorer til færdiggørelse af scenen.

ANIMATOR En person der skaber tegningerne til en tegnefilm eller indstiller dukkerne i en dukkefilm.

ARBEJDSKOPI Den færdigklippede film beregnet til NEGATIV KLIPNING. Se DAGLIGE PRØVER.

ARRANGEMENT Et mønster eller en plan for hvordan skuespillerens bevægelser og replikker udføres i en scene. Et arrangement kan af hensyn til KAMERA, LYSSÆTNING og LYD fastlægges med stor nøjagtighed, hvor skuespillerens bevægelser sker i forhold til præcise afmærkninger i rummet. Omvendt kan et arrangement være mere skitseagtigt og skabe mulighed for at skuespilleren kan IMPROVISERE, og kamera/lyd registrerer ligesom i en DOKUMENTARFILM. Se MISE-EN-SCÈNE.

ARTDIRECTOR Den ansvarlige for en produktions arkitektoniske design og for kulissernes konstruktion.

A.S.A. Forkortelse for American Standards Association. Eksponerings indeks eller hastigheds klassificering der betegner lysfølsomheden på RÅFILM. Se EMULSION.

ASPECT RATIO Billedformat. Forholdet mellem billedfeltets bredde og højde i film og tv udtrykt i tal. Filmhistorien byder på mange forskellige billedformater. De formater som fortrinsvis benyttes i dag hedder 1.33:1 Academy Aperture (4:3 tv-formatet), 1.66:1 europæisk widescreen, 1.85:1 amerikansk widescreen, 2.35:1 scope. I 16:9 tv-formatet er aspect ratio 1.78:1.

ASSEMBLY 1) DAGLIGE PRØVER synkroniseret og sat i manuskript rækkefølge. Indenfor DOKUMENTARFILM: det brugbare materiale i optage rækkefølge eller kronologisk orden. 2) Se AUTO CONFORM.

ASSEMBLE Samle. Princip for elektronisk REDIGERING.

ASSEMBLE LIST Se KLIPPELISTE.

ASSOCIATE PRODUCER Daglig administrator med ansvar for at en films BUDGET holdes og udgifter betales. Kan også deltage under udviklingen af en films MANUSKRIFT.

ATMOSFÆRE eller **ATMOS** Et lydindtryk af et rum eller et miljø, fx stue, læsesal, fabriksal, regnskov, lufthavn, osv.

AUDITIV Som kan opfattes med eller vedrører høresansen.

AUDIVISUEL (Forkortet AV) Betegnelse for hvad der både kan høres og ses. Anvendes ofte i sammenhæng med formidling af budskaber, fx AV-kommunikation, AV-hjælpemidler.

AUTEUR Fransk betegnelse for ophavsmand; kunstner. Se INSTRUKTØR.

AUTO CONFORM At synkronisere lyd automatisk efter en KLIPPELISTE (EDL).

AVANTGARDE Fransk betegnelse for en fortrup. Især anvendt om de eksperimenterende kunstnere, som i det 20. århundrede stod i opposition til den herskende smagsopfattelse og banede nye veje i kunsten.

AVID Elektronisk KLIPPEBORD.

B FOTOGRAF Se FOTOGRAFASSISTENT.

BAGLYS Det lys der i en LYSSÆTNING rammer et emne bagfra.

BAGPROJEKTION Optagelse hvor billedets baggrund er en gennemsigtig skærm hvorpå der fra bagsiden projiceres film/fotografi, fx af udsigten gennem ruden i en kørende bil.

BARNEY En BLIMP af blødt materiale til at sætte over kameraet for at dæmpe kamerastøj.

BELOW-THE-LINE Se UNDER LINIEN.

BERETTERMODEL Dramaturgisk strukturel inddeling af en films dramatiske udviklingsforløb i: anslag - præsentation - uddybning - konfliktoptræning - klimaks - udtoning.

BESKÆRING eller **BILLED BESKÆRING** Billeddrammens afgrænsning af motivet. Afhænger af kameraets OPTIK og placeringen i forhold til motivet. Filmens billedbeskæring inddeles i en skala fra FULD TOTAL til ULTRA NÆR. Se FRAMING.

BEST BOY Assistent til GAFFER.

B-FILM En film realiseret med et lavt budget. Ofte af ringe kvalitet, men ikke nødvendigvis. B-film kan fx være et afsæt for talentfulde instruktører, fotografer, skuespillere, osv.

BILLEDFELT Det område der udgør billedet og afgrænses af billedkanten. Se BESKÆRING.

BILLEDFORMAT Se ASPECT RATIO.

BILLEDKANT Billedets grænse i kompositionen af et MOTIV (1).

BIT Binært tal i DIGITAL teknikken, "0" eller "1".

BLACK VIDEO Videobånd der er forsynet med TIDSKODE.

BLIMP Lyddæmper til kamera. Mange kameraer er selv-blimpet, dvs konstrueret på en måde så de er relativt stille når de optager.

BLOCKING Se STAGING, ARRANGEMENT.

BLOCKBUSTER Jargon for en film, der enten har stor kommerciel succes eller har kostet så meget at lave, at den nødvendigvis må være ekstraordinær populær for at kunne indtjene profit.

BLONDE Lampe med spredelys; 2000 watt (2 kilowatt). Se LYS.

BLOP Et lydsignal der synkroniserer lyd og billede i en ARBEJDSKOPI; benyttes under en films EFTERARBEJDE.

BLOW-UP Engelsk for OPBLÆSNING.

BLUE eller **GREEN SCREEN** Ensfarvet skærm til optagelser hvor to eller flere indstillinger bagefter kan kombineres i en computer (eller sammenkopieres i en OPTISK BÆNK på laboratoriet). Foran blue screen skærmen optages fx Superman som det ene billede. Skærmens farve kan derefter erstattes med et billede af himmel og skyer, så det færdige resultat viser: Superman flyver over skyerne.

BOARDER Person der tegner en STORY BOARD.

BOOM Stang til at montere en MIKROFON på. Se BOOMER.

BOOMER En person der under en optagelse ved hjælp af en BOOM-stang kan placere en mikrofon tæt på skuespilleren, uden selv at blive set i billedfeltet.

BREAKDOWN Opdeling af et MANUSKRIPT i budget-enheder fx antal SKUESPILLER dage, REKVISIT lister, DAG og NAT optagelser, STUDIE og LOCATION m.m. Se BUDGET

BREAKEVEN Når en films udgifter og indtægter udligner hinanden.

CAST Rollebesætning.

CASTER Talentspejder der leverer forslag til en rollebesætning.

CASTING At besætte en films roller med skuespillere eller typer (typecast).

CLAPPER/LOADER Person der under en OPTAGEPERIODE klapper med klaptræt

CLEAN PLATE Er en optagelse af baggrunden uden skuespillere. Kan bruges til at fjerne ting eller få ting til at forsvinde.

CLOSE-UP Se NÆRBILLEDE.

COLORGRADING Proces under efterarbejdet hvor de forskellige indstillings farve- og kontrastforhold justeres, så de indbyrdes korresponderer og kan opleves som en kontinuerlig helhed.

CO-PRODUCER Producer i en CO-PRODUKTION.

CO-PRODUKTION Samarbejde mellem flere filmselskaber eller film- og tv-selskaber. I nutidens filmproduktion er co-produktion en almindelig produktionsform, men også tidskrævende og kostbar, særligt når der fx er tale om samarbejder på tværs af landegrænsen.

COPYRIGHT Eneret til at gengive eller tillade gengivelse af enhver form for litterære eller kunstneriske værker; en copyright gælder i alle stater der har underskrevet de internationale konventioner om copyright.

COST RAPPORT Afholdte udgifter i forhold til budgettet; udarbejdes under en OPTAGEPERIODE.

COSTUME DESIGNER/ COSTUMER Se KOSTUMIER.

COVER At dække en scene ind, dvs optage det antal indstillinger der bedst muligt sikrer anskueliggørelsen af en scene. Traditionelt cover inkluderer 5-10 billedkompositioner der varierer i BESKÆRING fra TOTAL til NÆR og hvor hele scenens ARRANGEMENT optages i hver INDSTILLING. Se STAGING.

CREDITS Fortekster.

CROSS-CUTTING Se KRYDSKLIPNING.

CUE Lydmæssig eller visuel information der vedrører timing eller synkronisering. Medhør ved spoling.

DAGLIGE PRØVER De første og uklippede kopier af en dags optagelser trukket med fast lys fra det originale negativ (rushes, rush-print) for at tjekke den fotografiske kvalitet, skuespil, osv. Se ARBEJDSKOPI, SCANNING.

DAGSPROGRAM Detaljeret program over dagens optagelser, manuskriptnumre, møde tider for medvirkende filmarbejdere og skuespillere, location- eller studieadresse, tidspunkt for frokostpause og forventet afslutning af dagen; bemærkninger til SKUDLISTE, REGI, m.v.

DAGSRAPPORT Skriftlig rapport fra produktionsleder til producer/producent vedrørende dagens optagelser, bl.a. antallet af optagne scener, evt. manglende scener og forbrug af råfilm.

DAY FOR NIGHT Natscener optaget om dagen ved hjælp af et særligt kamerafilter.

DEKORATION Omgivelser opbygget i et STUDIE. Ofte et realistisk eller fantasibetonet INTERIØR, fx det indvendige af et hus, hvor bl.a. flytbare vægge og lofter kan skabe en række fordelagtige arbejdsbetingelser for billede og lyd i forhold til optagelse på LOCATION. Se SET.

DIALOG Samtale mellem to eller flere personer. 1) Betegnelse for replikker i et MANUSKRIFT. 2) Lydoptagelse af skuespillernes replikker i en film.

DIRECTOR Se INSTRUKTØR.

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY Engelsk betegnelse for FOTOGRAF.

DISTRIBUTION Det arbejde der vedrører at en film udsendes på markedet.

DFI Det Danske Filminstitut.

DOLLY Platform eller vogn med hjul der kan bevæge kamera og fotograf under en optagelse.

DRAFT En version af et MANUSKRIFT. Første version af et manuskript betegnes 1. draft, osv.

DRAMATURGI Reglerne for hvordan fortællingen i en film opbygges og fremføres, og læren om dette.

DUBBING Kan betyde enten EFTERSYNK eller MIXNING.

DUBBING MIXER Engelsk udtryk for MIXER.

DUTCH Kameraet hælder fra side til side om sin akse.

EDITING Se KLIPNING.

EDITOR Se KLIPPER.

EFTERARBEJDE Den del af en filmproduktion der falder efter en films OPTAGEPERIODE. Se KLIPNING, LYDEFTERARBEJDE.

EFTERSYNK Forkortelse for eftersynkronisering. Ny lydoptagelse af DIALOG i et lydstudie, hvor lyden skal passe til et allerede optaget billede. Se SYNKRON.

EPILOG Et fritstående, afsluttende afsnit i en fortælling, der fx kommenterer handlingen eller sammenfatter fortællingens morale.

ESTABLISHING SHOT Engelsk for ETABLERINGSBILLEDE.

ETABLERINGSBILLEDE Indstilling der introducerer en ny scene. Etableringsbilledet gør rede for stedets geografi og definerer personernes indbyrdes placering, inden der klippes til en tættere **BESKÆRING**.

EXECUTIVE PRODUCER Administrerende producent. Se **PRODUCENT**.

EXT eller **EXTERIØR** Ude (under åben himmel). Modsat **INTERIØR**.

EXTREME LONG SHOT Se **FULD TOTAL**.

FADE eller **FADNING** Gradvis op- eller nedregulering af et lydsignals **LYDSTYRKE**.

FADE-IN, FADE-OUT se **OPTONING** og **NEDTONING**.

FAST KAMERA At kameraet ikke bevæger sig under en optagelse.
Modsat **KAMERABEVÆGELSE**.

FEATURE eller **FEATURE FILM** Engelsk for en spillefilm.

FIGUR Fiktiv person. Se **KARAKTER**.

FINAL CUT Filmen som den vil blive udsendt på markedet. Final Cut garantien sikrer instruktøren at producenten eller andre ikke kan ændre i filmen efter arbejdet er afsluttet.

FINAL DRAFT Den endelige, færdige version af et manuskript.

FINAL MIX Færdiggørelsen af en films lydside. Resultatet af den proces hvor en films **DIALOG**, **REALLYD**, **EFFEKTLYD**, **ATMOSFÆRE**, **MUSIK** mixes sammen og balanceres i det rette forhold til hinanden, således at det kommer til at udgøre den færdige lydside. Se **PRINT MASTER**.

FIRST ASSISTANT CAMERAMAN Engelsk for **FOTOGRAFASSISTENT**.

FLASH BACK Tilbageblik. Fra filmens nutidsplan klippes eller overtones der "bagud" i fortællingen til en erindring eller et fortidsplan, eller til genoptagelsen af en tidligere vist scene.

FLASH FORWARD Efter samme princip som i **FLASH BACK** klippes eller overtones til scene eller indstilling der udspiller sig i fortællingens fremtid.

FOCUS PULLER Person der indstiller **FOKUS** under en optagelse. Se **FOTOGRAFASSISTENT**.

FOKUS Indstilling af kameraets **OPTIK** så et emne er skarpt på negativet.

FOKUS SKIFT At ændre skarpheden i billedet fra et emne til et andet under optagelsen.

FORPRODUKTION Perioden inden en film optages. Under forproduktionen tilrettelægges hele en films færdiggørelse. Primært forberedes **OPTAGEPERIODE**, der ansættes **HOLD** og **SKUESPILLERE**, **LOCATION** fastlægges, det nødvendige **UDSTYR** bestilles, en **PRODUKTIONSPLAN** færdiggøres, m.v. Også perioden efter optagelsen forberedes, herunder **KLIPNING**, **LYDEFTERARBEJDE** og **DISTRIBUTION**.

FORTEKSTER Tekst der vises i billedet under en films indledning. I reglen bestående af navnene på de personer der varetager hovedroller og ansvaret for hovedfagområder. Men det kan også være tekst der har relevans for filmens fortælling.

FOTOGRAF Filmholdets tekniske leder og den ansvarlige for kvaliteten af en films billeder, herunder de områder der vedrører **KAMERA** og **LYSSÆTNING**.

FOTOGRAFASSISTENT Person der indstiller blænde, måler afstande og stiller skarpt (indstiller **FOKUS**) under optagelsen.

FOTORAPPORT Fotografens rapport til laboratoriet vedrørende en eksponeret rulle råfilm.

FRAKLIP De optagelser og/eller dele af optagelser der fravælges under en films KLIPNING. Se OMSPIL.

FRAME 1) Et enkeltbillede på en filmstrimmel. 2) Summen af to ens tv-delbilleder (også kaldet FIELD).

FRAMING At KOMPONERE en INDSTILLING.

FREELANCE Person som får betaling for den enkelte arbejdsopgave.

FRESNEL Lampe med linse foran. Se LYS, LYSSÆTNING.

FROSSET BILLEDE En udvalgt FRAME gentages i kopieringen på filmstrimlen, så det fastholdes statisk over et tidsinterval og derved får karakter af et fotografi.

FRØPERSPEKTIV Et MOTIV set nedefra.

FUGLEPERSPEKTIV Et MOTIV set oppefra.

FULD TOTAL Billedkomposition der giver oversigt over omgivelser og personers placering i forhold til hinanden og det rum de befinder sig i. Et ETABLERINGSBILLEDE komponeres ofte i en fuld total. Se BESKÆRING, tegning side 2.

FULL SHOT Engelsk betegnelse for TOTAL.

GAFFER Chefelektriker ved optagelser.

GREENLIGHT "Grønt lys" i betydningen at filmstudiet/producenten har godkendt at filmen kan sættes i gang.

GREEN SCREEN Se BLUE SCREEN.

GRIP Person der bevæger DOLLY, KRAN, m.m. og er ansvarlig for opstillingen af disse.

HANDLINGSAKSE Den usynlige linie mellem to skuespillere. For at undgå overspring skal kameraet befinder sig på den samme side af handlingsaksen når der optages KRYDS eller COVER af et ARRANGEMENT. Se OVER AKSEN.

HALVTOTAL Billedkomposition der viser det halve af helheden, fx øverste halvdel af en person fra taljen og op. Se BESKÆRING, tegning side 2.

HIGH-SPEED KAMERA Kamera der er specielt bygget til at optage SLOW MOTION optagelser.

HOLD Gruppe af filmarbejdere der samarbejder under en filmoptagelse, hver især med ansvaret for sit bestemte arbejdsområde.

HOLD BACK Periode efter filmens biografpremiere hvor filmen ikke kan vises i tv eller udgives på video, DVD m.m.

HOVEDKARAKTER Den KARAKTER der gennemgår den største udvikling i historien, og hvis dramatiske funktion det er at bevise historiens PRÆMIS gennem sin indre udvikling og hovedkonfliktens løsning. Hovedkarakteren er ikke nødvendigvis identisk med en films HOVEDPERSON eller HOVEDROLLE. I Gøgereden har Jack Nicholson hovedrollen som McMurphy, der også er filmens hovedperson, mens indianeren (Will Sampson) er filmens hovedkarakter.

HOVEDPERSON Den KARAKTER publikum oplever historien sammen med og almindeligvis holder med. Se HOVEDKARAKTER.

HOVEDROLLE Den skuespiller som har den største rolle. Se HOVEDKARAKTER, HOVEDPERSON.

HVIDBALANCE Teknisk funktion der indstiller et videokamera efter omgivelsernes lysforhold. Svarer til valget mellem kunstlysfilm og dagslysfilm. Undlades hvidbalancering i en optagelse risikeres rød- eller blåtonede billeder.

I KASSEN At intentionerne med en SCENE er registreret i en billede/lyd optagelse. Om en optagelse er "i kassen" er en vurdering filmens INSTRUKTØR foretager i samråd med FOTOGRAF, TONEMESTER, SCRIPTER, m.fl.

IMPROVISERE Skuespil uden forudgående planlægning, så udtrykket opstår spontant og impulsivt under udførelsen.

INDEPENDENT PRODUCER Uafhængig producer, dvs som ikke er tilknyttet en bestemt PRODUCENT. Se FREELANCE.

INDKLIPSBILLEDE En INDSTILLING der indklippes i et handlingsforløb for at tydeliggøre noget i fortællingen, fx et NÆRBILLEDE af en rystende hånd for at vise nervøsitet eller et SUBJEKTIVT KAMERA billede af et landskab set gennem et togvindue.

INDSPILNINGSLEDER Person der leder arbejdsgangen under en optagelse og sikrer et optimalt samarbejde mellem de forskellige afdelinger på holdet, og planlægger næste dags optagelser sammen med filmens PRODUKTIONSLEDER.

INDSTILLING En ubrudt OPTAGELSE af et billede. En "fast" indstilling er en optagelse hvor kameraet ikke bevæger sig. En indstilling hvor kameraet bevæger sig kaldes DUTCH, PANORERING, TILT afhængig af bevægelsens art, eller KRANBILLEDE, KØREBILLEDE, m.v. afhængig af hvor kameraet er monteret. Se BESKÆRING, MASTER, MISE-EN-SCÈNE, PLAN-SEQUENCE.

INSTRUKTØR Personen der er den kunstnerisk ansvarlige på en film, herunder den der instruerer skuespillerne og skaber iscenesættelsen (MISE-EN-SCÈNE). Auteur-instruktøren er for sin film, hvad forfatteren er for sin bog og billedkunstneren er for sit maleri. Se DROIT MORALE.

INSTRUKTØRASSISTENT Instruktørens hjælper. Person der vejleder skuespillere og teknikere for instruktøren. Se INDSPILNINGSLEDER.

INT. Forkortelse for interiør i et MANUSKRIFT. Betegnelse for "inde", fx inde i et hus, en bil, osv. Modsat EXTERIØR.

KAMERA Apparat til at optage en films billeder med. Gennem en SØGER finder filmens FOTOGRAF sit MOTIV, som optages gennem en OPTIK. I en KASSETTE opbevares RÅFILM, der passerer gennem kamerakammeret forbi en GATE hvor råfilmen kan EKSPONERE.

KAMERABEVÆGELSE At kameraet bevæger sig eller flytter sig under en optagelse. Kamerabevægelser kan opdeles i tre typer: 1) bevægelse i forhold til et ubevægeligt MOTIV. 2) bevægelse parallelt med et motiv der bevæger sig. 3) bevægelse uafhængigt af et motiv der bevæger sig. Se DUTCH, KRANBILLEDE, KØREBILLEDE, PANORERING, TILT.

KAMERAPOSITION Det sted hvor kameraet optager en INDSTILLING fra.

KAMERAVINKEL Den vinkel kameraet "ser" og optager et MOTIV fra, fx oppefra eller nedefra. Når kameravinklen er i "øjnehøjde" befinder kameraets optik sig i samme niveau som skuespillerens eller den afbildede persons øjne. Se FRØPERSPEKTIV, FUGLEPERSPEKTIV.

KARAKTER En fiktiv person med en eller flere specifikke egenskaber, fx en pilot med højdeskræk, en korrupt politidirektør, en gal videnskabsmand, osv. Karakterer er drevet af ønsker og behov (kaldet "want" og "need") og kendes på deres motiver og handlinger.

KLAPTRÆ En tavle med to sammenhængende træ- eller plaststykker der klappes sammen i begyndelsen af en optagelse - eller efter: efterklap. Klappet markerer et punkt for hvor billede og lyd er SYNKRONT. Tavlen oplyser om filmens titel, datoen for optagelsen, scenenummer, fortløbende optagenummer og navnene på filmens instruktør og fotograf. Inden der klappes oplæses klapnummeret til lydoptagelsen.

KLIPNING Processen hvor man udvælger, sammensætter og arrangerer de indstillinger der indgår i den færdige film. Kontinuitets-klipning tilstræber "naturlige" usynlige overgange. Dramatisk klipning har synlige og "springende" klip. Se også CUT AWAY, ELLIPTISK KLIP, FLASH BACK, JUMP CUTS, KRYDSKLIPNING, NEDTONING, OPTONING, OVERTONING, PARALLEL KLIPNING, RENT KLIP, WIPE.

KLIPPEBORD Mekanisk apparat til klippearbejde hvor film og lyd er adskilt i ARBEJDSKOPI og PERF.

KLIPPELISTE 1) En liste til filmlaboratoriet med oplysninger om den færdige film, dvs KANT NUMRE og i hvilken rækkefølge de skal klippes sammen. 2) Klippeliste (EDL) ud fra tidskoder.

KLIP Overgang fra en indstilling til en anden.

KLIPPER Person der er ansvarlig for den proces der i postproduktionen bearbejder en films fortælle-mæssige forløb og samarbejder det visuelle og auditive udtryk.

KOMPONERE At skabe eller sammensætte noget af forskellige elementer.

KOMPONIST Person der komponerer filmens originale underlægningsmusik.

KOREOGRAF Tilrettelægger danseoptrin og instruerer dansere, fx i MUSICAL.

KORTFILM Fiktionsfilm af få minutters varighed.

KOSTUME Det tøj m.v. en skuespiller er klædt i under optagelserne. En films kostumer kan enten tegnes og sys specielt til hver skuespiller, eller tilpasses fra noget allerede eksisterende.

KOSTUMIER Person der er ansvarlig for en films kostumer

KRANBILLEDE/KRANE Indstilling hvor kameraet er monteret på en kran under optagelsen.

KRYDS Optagemetode der benytter sammenhørende indstillinger af to eller flere skuespillere hvor kameraet forbliver på samme side af den HANDLINGSAKSE der skabes mellem de filmede skuespillere.

KRYDSKLIPNING 1) At sammenklippe KRYDS-optagelser af en scene, fx indstiller i NÆR og TWOSHOT af to skuespillere i DIALOG. 2) At klippe frem og tilbage mellem to handlingstråde der på et tidspunkt skal mødes, fx det frembrusende tog der er på vej ... og helten der forsøger at løse den fastbundne heltinde fra skinnerne. Se PARALEL KLIPNING.

KULISSE Se DEKORATION.

KØREBILLEDE/KØRETUR/KØRE Indstilling hvor man flytter kameraet i en kørende bevægelse under optagelsen ved hjælp af fx en vogn eller DOLLY.

LIGHTING CAMERAMAN Engelsk betegnelse for cheffotograf. Se FOTOGRAF.

LOCATION Omgivelser uden for et studie hvor der er mulighed for at optage film. At filme "on location" vil sige at filme i et eksisterende miljø, fx i en lejlighed, på en gade, i et landskab.

LONG SHOT Engelsk for TOTAL.

LYDEFTERARBEJDE Arbejdet med lydsiden efter endt optagelse og klipping. Afsluttes med FINAL MIX. Se MIXNING, SOUND DESIGNER, SOUND SUPERVISOR.

LYDSIDE Summen af den færdige films lyde. Se MIXNING, FINAL MIX, PRINT MASTER.

LÆBESYNKRON Synkronitet mellem mundens bevægelser i billedet og ordene på lydsporet.

MACRO OPTIK En optik der kan stille skarpt på emner der befinder sig i en afstand helt ned til 1 mm fra kameraets linse.

MAKEUP ARTIST Se SMINKØR.

MANUSKRIPT En tekst som danner grundlag for realiseringen af en film. Teksten er inddelt i nummererede scener med REGI og DIALOG, som beskriver hvad der sker i billedet og på lydsiden, og skrives af en eller flere manuskriptforfattere. Manuskripter kan skrives ud fra oprindelige idéer, men også efter forlæg fra romaner, noveller, tegneserier, teaterstykker, osv eller ud fra virkelige hændelser. Ofte skrives et manuskript igennem i flere versioner, kaldet DRAFT. Se IDÉOPLÆG, PITCH, STEP OUTLINE, SYNOPSIS, TREATMENT.

MANUSKRIPTFORFATTER Person der skriver en films MANUSKRIPT. Ofte er der flere manuskriptforfattere om at skrive manuskriptet til en spillefilm.

MEDIUM SHOT Engelsk for HALVTOTAL.

MIKROFON En elektro-akustisk transducer* der modtager lydbølger og omsætter dem til elektrisk energi. *) Transducer vil sige en anordning der omformer én form for fysik påvirkning til en anden.

MIXER 1) Den eller de personer som mixer en films endelige lydside. Se FINAL MIX. 2) I USA den person der optager 100% lyd.

MIXNING Balancere forskellige lyde med hinanden og indbyrdes styre deres styrke og klang. Se MIXERPULT, FINAL MIX.

MIXERPULT Apparat eller computer med flere kanaler til at mixe lyde sammen.

MODSAT SKUD Indstilling der peger 180° i den modsatte retning end den forrige indstilling. Er der tale om en indstilling med en omfattende LYSSÆTNING tales der også om at VENDE.

MONITOR 1) Flade i et elektronisk apparat hvorpå signalet vises som et billede. 2) Skærm der forbindes til kameraet, så andre end fotografen kan se det billede som optages. 3) højttaler.

MOTIV 1) (Fotografi) Det som afbildes i en INDSTILLING. 2) (Dramaturgi og skuespil) En karakters begrundelse for en handling. 3) (Musik) Et lille element (ofte på få toner) der indeholder en karakteristisk rytmisk, harmonisk eller melodisk bevægelse i et musikstykke.

MUTE Engelsk for STUM. Teknisk kontrolenhed der slukker for et lydsignal.

MÆRKE Afmærkning (ofte på gulvet) som hjælper skuespilleren og/eller filmholdet under gennemførelsen af en optagelse.

NEDTONING Overgang fra et billede med et motiv til et ensartet mørkt eller lyst billede uden motiv.

NÆRBILLEDE Billedkomposition der viser et udsnit, en detalje i helheden. Betegnelse for et billede af et ansigt eller et tæt billede af fx en hånd eller en genstand.

OBJEKTIV Se OPTIK.

OPTAGELSE At registrere noget på film, bånd, harddisk, m.v.

OPTAGEPERIODE Det tidsrum hvor en film er under optagelse. Almindeligvis den mest kostbare del af en produktion.

OUT-TAKE Kasseret indstilling. Se FRAKLIP og OMSPIL.

OUTLINE Se SYNOPSIS.

OVER-SHOULDER Over-the-shoulder-shot, over skulderen billede. Billedkomposition der mest bruges i DIALOG-scener med to eller flere karakterer. I billedet ses nakke og skulder af den ene skuespiller og ansigtet af den anden/de andre.

OVERSKRIDELSE Se BUDGET.

OVERSPILNING En elektrisk proces hvor lyd overføres fra et bånd eller en disk til et andet bånd/disk. Under optageperioden kan dagens lydoptagelser fx overspilles til PERF bånd, så lyden kan afspilles synkront med billedet i et KLIPPEBORD. Eller til en disk hvis det videre arbejde med lyden foregår i fx en AVID.

OVERSPRING Se OVER AKSEN, HANDLINGSAKSE

PICK-UP Optagelse af en bestemt del af en længere indstilling der fx ønskes udført mere præcist.

PILOT (1) Prøve der tester en idé til en Tv-serie (2) Filmatisering af nogle scener fra et manuskript (ofte realiseret for at skaffe kapital til et filmprojekt).

PITCH 1) Kort mundtlig fremstilling af en films handlingsforløb. 2) Tekst der på få linier beskriver hele historien i en film. Se MANUSKRIPT, STEP OUTLINE, SYNOPSIS, TREATMENT.

PIXEL Punkt i et skærbillede. En PAL videoframe består af ca. 368.640 pixels. Et enkeltbillede på 35 mm film svarer til 18.800.000 pixels. Øjet kan opfatte 6.250.000 pixels.

PLOT Fortællingens "ydre" handlingsgang, fx en intrige, en plan, et komplot. Der skelnes mellem hovedplot og underplots (subplots).

POSTPRODUKTION Produktionsfasen der følger efter en films OPTAGEPERIODE. Under postproduction klippes filmen, lyden færdiggøres, de færdige kopier af filmen fremstilles, der fremstilles plakater, reklamer osv. Se PROMOTION.

POV eller **POINT OF VIEW** Synspunkt. Derfra hvor nogen retter sin tankemæssige opmærksomhed mod noget, dvs positionen hvor fortæller og publikum "ser" det fortalte fra, ikke som en øjensansning i konkret forstand, men "ser" i overført betydning. Se også SUBJEKTIVT KAMERA.

PREMIERE Første gang en film vises for et offentligt publikum.

PREPRODUCTION Se FORPRODUKTION.

PRODUCER Person der er den øverste administrative leder af en filmproduktion og den økonomisk ansvarlige overfor producenten/produktionselskabet. Kan også være involveret i produktionens kunstneriske udformning. Har ansvaret for ansættelse af HOLD og SKUESPILLERE, for PRODUKTIONSPLAN samt afvikling af OPTAGEPERIODE. Ofte også UDLEJNING og DISTRIBUTION. Medvirker ofte ved udvikling af idéer og supervisering af MANUSKRIPT. Se ASSOCIATE PRODUCER.

PRODUCENT Person der er den øverste økonomiske ansvarlige og produktionselskabets repræsentant. Producenten organiserer projektet og finansieringen. I USA overvåger en "executive producer" typisk flere film administrativt.

PRODUCTION ASSISTANT Engelsk for INSTRUKTØRASSISTENT.

PRODUCTION DESIGNER Person der leder og tilrettelægger den visuelle stil i dekorationer, kostumer, rekvisitter, sminke, m.v. Se KOSTUMIER, REVISITØR, SCENOGRAF.

PRODUCTION COORDINATOR Engelsk for INDSPILNINGSLEDER.

PRODUCTION MANAGER Engelsk for PRODUKTIONSLEDER

PRODUKTIONSLEDER Person der er praktisk ansvarlig for produktionsplan, herunder research og aftaler, samt produktionens afvikling.

PRODUKTIONSPLAN Skematisk overblik over hvilken rækkefølge en films scener optages i.

PROLOG En kort indledning eller introduktion til en fortælling. Se EPILOG.

PROMOTION Reklame og salgsfremmende aktiviteter. Bearbejdning af markedet.

PROP Engelsk for rekvisit.

PRÆPRODUKTION Se FORPRODUKTION.

PRØVER Se DAGLIGE PRØVER.

RADIOMIKROFON Mikrofon koblet til en sender der transmitterer lyd videre til tonemesterens optageudstyr.

REAL TIME Den faktiske tid som noget tager.

REALLYD Eftersynkroniseret lyd der relaterer til handling i billedet, fx fodtrin, dør der lukkes, osv. Se EFTERSYNC, FOLEY.

REDIGERING Tilrettelægge og tilpasse billed- og lydmateriale med henblik på offentliggørelse.

REGI Betegnelse for handlingsbeskrivelsen i et MANUSKRIPT.

REKVISIT Genstand der indgår i en films fortælling, fx brev, pistol, bil, m.v., samt møbler og brugsting i indretningen af en films DEKORATION.

REKVISITØR Den ansvarlige for filmens rekvisitter.

REPLIK Det en fiktiv person siger. Se DIALOG, MANUSKRIPT.

RERECORDING SUPERVISOR Engelsk betegnelse for person med overordnet overblik over det samlede auditive udtryk i en film under efterarbejdet.

RUNNER Person der er assistenternes assistent.

RUSHES Se DAGLIGE PRØVER.

SCENE Handlingsforløb hvor tiden, stedets og handlingens enhed overholdes.

SCREENPLAY Engelsk for MANUSKRIPT.

SCREENWRITER Engelsk for MANUSKRIPTFORFATTER.

SCRIPTER Person der sikrer at en films CONTINUITY overholdes. Registrerer i en SCRIPTRAPPORT hvilke optagelser instruktøren godkender, herunder ændringer i dialogen og tings placering samt kostumer, fx på polaroidfotos. Har dertil ofte ansvaret for filmens KLAPTRÆ.

SCRIPTRAPPORT Mappe der indeholder oplysninger om hvert TAKE i en film, almindeligvis organiseret som en screenside pr. INDSTILLING.

SECOND UNIT Et mindre HOLD der optager materiale som det af forskellige årsager er u hensigtsmæssigt eller umuligt at hovedholdet (first unit) optager.

SECOND UNIT DIRECTOR Instruktør af rene actionscener, fx slagsmål, biljagt, osv eller rene transportscener.

SEKVENS Afsnit af filmen der overholder handlingens enhed. Ofte af 10-12 minutters varighed, som kredser om en bestemt begivenhed eller peger i retning af et bestemt resultat.

SET Der hvor en filmoptagelse finder sted.

SHOT Engelsk for INDSTILLING.

SKUD Dansk for "shot". Synonym med en INDSTILLING. Se TAKE.

SKUDVINKEL Se KAMERAVINKEL.

SKUDLISTE Liste over planlagte optagelser af indstillinger udarbejdet på baggrund af en films MANUSKRIPT og evt. STORY BOARD. Se DAGSPROGRAM.

SKUESPILLER Person der agerer en rolle og personificerer en KARAKTER i en films fortælling.

SMINKØR Person der er ansvarlig for skuespillernes makeup under filmoptagelser.

SOUND DESIGNER 1) Person der har ansvaret for de overordnede idéer med en films lydside. Svarende til PRODUCTION DESIGNER og DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY på billedsiden. Se SOUND SUPERVISOR, TONEMESTER. 2) Person der designer lyde ved at konstruere dem ud fra andre lyde.

SOUND SUPERVISOR Person med koordinerende rolle, hovedsageligt under en films LYDEFTERARBEJDE, herunder overblik over det samlede auditive udtryk i en film. Se SOUND DESIGNER.

SOUND TRACK 1) En films lydspor. Se FINAL MIX, PRINT MASTER. 2) Filmens musik isoleret.

SPECIAL EFFECTS Fælles betegnelse for trickfotografering, fx GLASMALERI, BAGPROJEKTION eller modeller, masker og andre illusioner numre der evt. samkopieres på laboratoriet eller i en computer.

SPLIT SCREEN Billede inddelt i to eller flere separate billeder der ikke overlapper hinanden. Rent teknisk samlet i en OPTISK PRINTER, OPTISK BÆNK eller computer.

SPOT Lampe der belyser et bestemt, afgrænset og ofte lille område.

STAGING / BLOCKING Engelsk for et ARRANGEMNET for skuespillernes handlinger og bevægelser på filmens SET med det formål at opnå det mest effektive udtryk, særligt i billedet.

STAND-IN Person der erstatter stjernen under lysprøver, justeringer af kameraet osv. Kan også optræde i scener hvor stjernen ikke kan genkendes.

STATIC CAMERA Se FAST KAMERA.

STEADICAM Anordning der monteres på en fotograf, så kameraet via hånden og kroppen kan bevæges med samme billedro som fx i en optagelse med DOLLY.

STILLS Fotos fra en scene i en film.

STILLFOTOGRAF Person der tager de fotografier under en filmproduktion som bl.a. bruges til PROMOTION og biografernes udhængsskabe.

STOP-MOTION Trick optagelse hvor kameraet optager en FRAME ad gangen og giver mulighed for at ændre på motivet imellem hver optagelse. Se ANIMATION.

STORY BOARD Tegneserieagtigt MANUSKRIFT til en film hvor der i tegnede skitser gøres rede for BESKÆRING og billedvinkler, ofte kombineret med bemærkninger om REGI, DIALOG, m.v.

STROBOSCOPE Lys der blinker, slukker og tænder, med præcise intervaller.

STUDIE Lokale indrettet til filmoptagelser hvor der kan bygges en DEKORATION og arbejdes uafhængigt af vejr- og lysforhold.

STUNTMAN Person der udfører de scener som er til fare for en skuespiller, fx fald ned af trappe.

SYNOPSIS Tekst til udvikling af et MANUSKRIFT der kort beskriver en films handling. Skrevet som en filmisk novelle i nutid, som udenforstående har nemt ved at læse, forstå og give kommentarer på. Se IDÉOPLÆG, PITCH, STEP OUTLINE, TREATMENT.

SYNKRON At billedet og lyden passer sammen og følges ad.

SØGER En linse på kameraet, som fotografen kan se og kontrollere sit MOTIV igennem.

TAKE En optagelse af en version af en INDSTILLING. Almindeligvis optages flere takes af hver indstilling, dvs flere versioner. Ideelt forsættets optagelserne af takes indtil filmens INSTRUKTØR vurderer at indstillingen er I KASSEN, dvs at filmens fortælling og udtryk er registreret som billede og lyd.

TONEMESTER Person der er ansvarlig for en films lydside. Deltager i reglen både i optagelse, LYDEFTERARBEJDE og FINAL MIX. Men kan også overlade en af delene til en anden tonemester, som foretrækker enten optagelse eller efterarbejde.

TOTAL Billedkomposition der viser helheden, fx hele landskabet, hele huset, hele personen. Modsat **NÆR** der viser en detalje i helheden. Se **BESKÆRING**, tegning side 2.

TRACKING Kamerabevægelse via skinner (track).

TRAVELING Kamerabevægelse. Af engelsk for rejse. I reglen mere kompliceret end **TRACKING**.

TRAVELING MATTE Afmaskning der bevæger sig billede for billede. Se **MATTE TEKNIK**.

TRAILER Forfilm der på kort tid reklamerer for en film, især spillefilm, sammensat af udpluk og højdepunkter fra hele filmens indhold.

TYPECAST Tildeler roller efter typer. Se **CASTING**.

TWO-SHOT Billedkomposition med to personer.

UNDERTEKST 1) Skriftlig oversættelse eller gengivelse af dialogen i en film eller et Tv-program nederst på lærredet eller skærmen. 2) En betydning som fremgår indirekte. En **KARAKTER** siger fx "hvor er det dejligt at se dig", men mener reelt "gid du var blevet væk".

VARIGHED Se **SPILLETID**.

VERSIONERE Eftersynkronisering fra et sprog til et andet.

VIDVINKEL Kameraoptik med lille **BRÆNDVIDDE**, "ser" bredt og har stor dybdeskarphed. Modsat **TELE**.

VIEWFINDER Engelsk for **SØGER**. På dansk er en viewfinder en kikkert, ofte med variabel **ASPECT RATIO**, som **FOTOGRAF** og **INSTRUKTØR** kan bruge til at finde et **MOTIV** med.

VOD video-on-demand

VOICE OVER Stemme udenfor billedet der introducerer, supplerer eller kommenterer handlingsforløbet.

WILD Lydoptagelse adskilt fra billedet som i reglen optages umiddelbart efter et **TAKE**.

ZOOM En **OPTIK** med et linse-udvalg der giver variabel brændvidde og under optagelsen gør det muligt at foretage glidende bevægelser mellem vidvinkel og tele.